

การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย
อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

An application of application of Iddhipadda dhamma Principle in Daily life
of People in Clongnoy Sub-district, Muang district, Surat Thani province

พระจิรศักดิ์ จารุวนโณ (ทองประดู่)*, สมเกียรติ ต้นสกุล และกันตภณ หนูทองแก้ว

Phra Jirasak Jaruvanno (Thongprado)*, Somkiat Tansakun

And Kantaphon Nuthongkaew

Received: 13 March 2024, Revised: 27 June 2024, Accepted: 27 June 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ในการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย จำนวน 361 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า 1.การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.68) และด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.67) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ 2.ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1) ด้านฉันทะ ได้แก่ การปลูกฝังให้ประชาชนมีความรักในงานหรือหน้าที่ของตนเอง 2) ด้านวิริยะ ได้แก่ สนับสนุนประชาชนได้ทำในสิ่งที่ตนเองรัก พอใจหรือมีความรู้สึกร่วมกับสิ่งนั้น 3) ด้านจิตตะ ได้แก่

ควรสนับสนุนให้ประชาชนตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ประโยชน์จากงาน อาชีพ หน้าที่ ที่มีต่อตนเองและส่วนรวม และ 4) ด้านด้านวิมangsa ได้แก่ การทบทวนตนเองอยู่เสมอ ทั้งใน ส่วนของการทำงาน การดำเนินชีวิต

คำสำคัญ : การดำเนินชีวิต, หลักอิทธิบาท 4, ประชาชนตำบลคลองน้อย

Abstract

The research of this thematic paper were 1) To study an application of Iddhipadda dhamma Principle in Daily life of People in Clongnoy Sub-district, Muang district, Surat Thani province. and 2) To study the guidelines of Iddhipadda dhamma Principle in Daily life of People in Clongnoy Sub-district, Muang district, Surat Thani province. It's Mixed Methods Research. The quantitative research collect information from 361 people living in Clongnoy Sub-district, the statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation. The qualitative research were collected with structured in-depth interviews from 5 key informants. The findings were as follows 1.An application of application of Iddhipadda dhamma Principle in Daily life of People in Clongnoy Sub-district, Muang district, Surat Thani province. by overall and in each aspect at a high level ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.62) When considering each aspect found that the highest operation was Chanda (satisfaction) ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.68) and followed up the aspect of Viriya (the energy) ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.67) and Vimamsâ (investigation) ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.70) was the lowest average respectively. 2.The guidelines of Iddhipadda dhamma Principle in Daily life of People in Clongnoy Sub-district, Muang district, Surat Thani province. as follows 1) Chanda (satisfaction) including cultivating people to have love for their own work or duties. 2) Viriya (the energy) including support people to do what they love, like and be satisfied with. 3) Citta (thoughtfulness) including should encourage people to be aware of their duties and responsibilities benefit to themselves and the public from their jobs,

occupations, duties and 4) Vimamsâ (investigation) including always examine about daily life and work life.

Keywords : Daily life, Iddhipadda Dhamma, People of Khlong Noi Subdistrict

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันได้ก้าวไปสู่ยุคการพัฒนาประเทศ การที่จะพัฒนาประเทศให้สำเร็จมีผลดีบรรลุลุคุดหมายที่ต้องการได้อย่างแท้จริงนั้น จะต้องพัฒนาเพียงด้านวัตถุอย่างเดียวไม่น่าเพียงพอ ประสบการณ์ในการพัฒนาตลอดระยะเวลายาวนานที่ผ่านมาได้สอนให้เป็นที่ตระหนักแล้วว่า การมุ่งพัฒนาวัตถุภายนอกอย่างเดียว นั้น แม้จะระดมทุนลงไปอย่างมากมาย ก็ไม่ทำให้สังคมบรรลุความมั่นคงรุ่งเรือง และสันติสุขที่แท้จริงได้ตามวัตถุประสงค์ กลับสร้างปัญหาอย่างมากมายทำให้เกิดปัญหาสังคม และการพัฒนาอย่างรวดเร็วทำให้ประชาชนขาดคุณธรรมจริยธรรม ในคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาทำให้ระบบการบริหารงานในครอบครัวทั้งในประเทศหรือนอกประเทศ และทำให้เกิดความไม่สงบในครอบครัวและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงทำให้สังคมโลกหันกลับมามองถึงสาเหตุปัญหาที่แท้จริงในการบริหารของแต่ละประเทศที่มีผลกระทบต่อด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างมากมาย การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน การบริหารควรมีหลักธรรมนำมาใช้ในการดำรงชีวิตของสังคม จะทำให้การบริหารประเทศเจริญก้าวหน้าอย่างมีคุณธรรมเนื่องด้วยสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงพลงทั่วประเทศตั้งแต่ระดับรากหญ้า ระดับบุคคล ระดับองค์กร ไปจนถึงระดับชาติ และมีผลกระทบเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง มีการพัฒนาความรู้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก ทำให้การดำเนินชีวิตของคนในประเทศต้องมีการปรับตัวมากขึ้น เพื่อให้อยู่ในสังคมได้ หรือตามสภาพแวดล้อมของความเป็นเมืองที่มีความเจริญก้าวหน้าและมีความเป็นอยู่ของประชากรหนาแน่น จะมีการแข่งขันกันในการประกอบอาชีพเพื่อความอยู่รอด การมีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต การแข่งขันกันในเรื่องของหน้าที่การงาน รายได้เรื่องของวัตถุนิยม เรื่องของความเท่าเทียมกันทางสังคม ตลอดจนความสำเร็จของการทำงาน (บุญมี วิทยาสิทธิ์, 2560, หน้า 1)

ปัญหาการดำเนินชีวิตในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เช่น มีขยะมูลฝอยในแม่น้ำลำคลอง ซึ่งเป็นแหล่งหาอาหารของประชาชนในพื้นที่ทำให้แหล่งอาหารลด

น้อยลง ประชากรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนมากประชาชนจะมีอาชีพประมงบ้าง เกษตรกรบ้าง ทำให้การประกอบอาชีพมีการแข่งขันกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องครอบครัว เรื่องการงาน เรื่องการเงิน หรือเรื่องธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งหลายคนก็ประสบความสำเร็จตามที่ตนหวังไว้ และในขณะเดียวกันยังมีอีกหลายคนกำลังเดินไปสู่ความสำเร็จในแต่ละด้านที่ตนต้องการ การดำเนินชีวิตไปพร้อมกับการได้แสวงหาความรู้ เพื่อมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เมื่อก้าวตามหลักพระพุทธศาสนาแล้วการได้เกิดเป็นมนุษย์ถือเป็นเรื่องที่ประเสริฐ เพราะมนุษย์เป็นสิ่งที่ชีวิตที่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้นคนเราเมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์ต่างก็มุ่งหวังให้มีความสุขและความสำเร็จในชีวิตด้วยกันทั้งสิ้น มนุษย์แต่ละคนเกิดมามีต้นทุนและมีที่มาจากต่างซึ่งเป็นสาเหตุสุดวิสัยที่จะแก้ไขที่มาได้ อย่างไรก็ตามมนุษย์ทุกคนที่เกิดขึ้นมาแล้วต่างก็หวังซึ่งความสุขและความสำเร็จในชีวิตด้วยกันทั้งสิ้นโดยต่างคนต่างมีวิธีการหรือแนวทางที่จะทำให้ได้ความสุขความสำเร็จนั้นมาครอบครองเมื่อได้กระทำตามวิธีการนั้นนั้นอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและกลายเป็นนิสัย ก็จะส่งผลมายังผู้กระทำถ้าวิธีการที่กระทำนั้นถูกต้องตามทำนองคลองธรรมก็จะส่งผลดีกับชีวิตของตนเองและครอบครัว แต่ถ้าวิธีการนั้นเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมก็จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและครอบครัวดังนั้นการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างมั่นคงและถาวรตามหลักพระพุทธศาสนานั้นต้องเป็นไปตามหลักสุจริตไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น (ปิ่นมณี ขวัญเมือง, 2557, หน้า 1-7)

การที่จะเอาหลักธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตให้มีความมั่นคงในแต่ละด้านที่ตนเองต้องการนั้นควรต้องเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาใช้ให้เกิดประโยชน์การที่เอาหลักอิทธิบาทสี่นำไปปรับใช้เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงานหรือการดำรงชีวิตเช่นการใช้อิทธิบาท 4 เป็นแนวทางในการทำงานให้ประสบความสำเร็จที่พระพุทธองค์ได้ทรงสดับไว้อย่างแยกคายอันประกอบด้วยแนวปฏิบัติ 4 ข้อคือ ฉันทะ หรือความพึงพอใจ คือพอใจกับการทำงานนั้นนั้น วิริยะ คือความเพียรคือขยันมั่นเพียรทำงานสิ่งนั้นด้วยความพยายามจิตตะ คือตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำงานและทำสิ่งนั้นด้วยความตั้งใจวิมิงสาคือความไตร่ตรองในการทำงานหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญและตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นอิทธิบาท 4 จึงจะทำให้เราประสบผลสำเร็จในชีวิตและการทำงานได้ตามความมุ่งหวัง (พระครูปลัดเฉลิมพร อภิวิโร, 2564, หน้า 17-26)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของหลักคำสอนในพุทธศาสนา ที่มีหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตตามแนววิถีพุทธ ตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา โดยยกอิทธิบาท 4 อันเป็นหลักธรรมที่ช่วยสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการทำงานมีความสำเร็จในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และสมบูรณ์แบบ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้อง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อนำผลการศึกษาไปแนะนำให้กับประชาชนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีการวิจัย

การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัย เชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ตัวแปรตาม คือ การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 9 หมู่บ้าน จำนวน 3,728 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย, 2564) ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของตัวอย่างโดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ Yamane (1973, p 727-728) และได้กลุ่มตัวอย่าง 361 คน

2.2 เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญต่อไปนี้ (Key formants) ซึ่งมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับประเด็นการวิจัย รวมทั้งสิ้น 5 ท่าน ประกอบด้วย

- 1) พระครูปริยัติธำรงคุณ,ดร. เจ้าคณะตำบลคลองน้อย
- 2) พระครูพิพัฒน์จันโทภาส เจ้าอาวาสวัดแหลมทอง
- 3) จ.ส.ต.ประชา นิลเอก นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย
- 4) นายจักกฤษณ์ขจร ชนะทัฬห กำนันตำบลคลองน้อย
- 5) นายสุรศักดิ์ รุ่งคลัง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ตำบลคลองน้อย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1เชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดในการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

- 1) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
 - (1) ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - (2) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
 - (3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย
 - (4) สร้างเครื่องมือในแบบสอบถาม
 - (5) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
 - (6) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชาชน ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาประสิทธิภาพความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
 - (7) ปรับปรุงแก้ไข
 - (8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
- 2) ลักษณะของแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งรายละเอียดของแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Five Rating Scale) ตามแบบวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2550, หน้า 100) ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ในการแปลผลคะแนน แปลจากค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2550, หน้า 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

(1) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) นิยามศัพท์ และทฤษฎี จำนวน 3 ท่าน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่า เหมาะสมไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

(2) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

พระครูปริยัติธำรงคุณ,ดร. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ และอาจารย์ประจำ
หลักสูตรศาสนวิทยาลัทธิสงฆ์สุราษฎร์ธานี

ผศ.ดร.ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตประจำ
วิทยาเขตศรีธรรมราชโคราช มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นายโกวิท รุ่งคลัง ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(3) ปรับปรุงแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนส่งเครื่องมือพร้อมแบบ วจ.1 – วจ.4 เพื่อเสนอคณะกรรมการจริยธรรมในคนเพื่อพิจารณา หลังจากการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยในคนเรียบร้อยแล้ว นำเครื่องมือดังกล่าวไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งแบบปริมาณและแบบคุณภาพต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-สกุล วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง สถานที่สัมภาษณ์ และวัน/เวลาที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

ตอนที่ 3 ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1) ท่านเห็นว่าแนวทางการใช้หลักธรรมอริยบท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) ควรเป็นอย่างไร

2) ท่านเห็นว่าแนวทางการใช้หลักธรรมอริยบท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) ควรเป็นอย่างไร

3) ท่านเห็นว่าแนวทางการใช้หลักธรรมอริยบท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) ควรเป็นอย่างไร

4) ท่านเห็นว่าแนวทางการใช้หลักธรรมอริยบท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) ควรเป็นอย่างไร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 เชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชุมชน หมู่ 1 ในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1) ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราชเพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2) ดำเนินการขอเอกสารรับรองการพิจารณาการทำวิจัยในคน รับอนุมัติ จากคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ 2 / 2565 วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 มติที่ 5/2565

3) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 361 ฉบับ พร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์กลุ่มตัวอย่างพร้อมแบบสอบถาม โดยทำการนัดหมายวัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการแจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

4) เก็บรวบรวมข้อมูลคืนมาได้ 361ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตามเกณฑ์ แล้วนำมาจัดกระทำข้อมูลให้มีฉบับสมบูรณ์

5) นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ต่อไป

4.2 เชิงคุณภาพ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในตำบลบางโป้ง อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

- 1) ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราชโคราช ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์
- 2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้
- 3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์
- 4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

เมื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ ครบถ้วนแล้ว คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามซึ่งมีความถูกต้องสมบูรณ์มาลงรหัสตามวิธีการวิจัยทางสถิติ และดำเนินการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป จากนั้นนำผลที่ได้มาทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่ออธิบายความหมายต่อไป สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Statistics) เป็นสถิติที่นำมาใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูล ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ (นิสาร์ตน์ ศิลปะเดช, 2542, หน้า 142) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 เชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ แล้วจำแนกเป็นประเด็น ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของ

ประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีความรักต่องานและหน้าที่ที่ปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.79) รองลงมาคือการมีความรู้สึกสบายใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.80) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีความปรารถนาที่จะทำงานให้สำเร็จอยู่เสมอ ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.82) ตามลำดับ

1.2 ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติงานสำเร็จตามแผนที่กำหนด ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.74) รองลงมา คือ การแสวงหาความรู้เมื่อมีเวลาว่าง ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.83) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การได้ทุ่มเทแรงกาย แรงใจในการปฏิบัติงานเสมอ ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.90) ตามลำดับ

1.3 ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติงานด้วยความจริงใจเสมอ ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.77) รองลงมาคือ สามารถปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อถึงเวลา ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.75) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การตรวจดูความเรียบร้อยของงานที่ปฏิบัติเสมอ ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

1.4 ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก

สูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใคร่ครวญถึงผลดี ผลเสียก่อนการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.83) รองลงมาคือ การมีวิธีเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.83) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ถ้าผลของงานไม่ค่อยดีท่านมักจะแก้ไขให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.88) ตามลำดับ

2. การสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญแนวทางการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน ทำให้ทราบแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีดังนี้

2.1 ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) แนวทางการใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) ควรปลูกฝังให้ประชาชนมีความรักในสิ่งที่ทำ ไม่ว่าจะเป็นการงานหรือหน้าที่ เมื่อมีความพอใจ มีความรักในสิ่งที่ทำก็จะทำให้มีความตั้งใจกับสิ่งที่ทำ ทำให้งานนั้นออกมาดีไปด้วย

2.2 ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) แนวทางการใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) ควรให้ประชาชนได้ทำในสิ่งที่ตนเองรัก พอใจหรือมีความรู้สึกร่วมกับสิ่งนั้น รู้ว่าสิ่งที่ทำมีประโยชน์อย่างไร ถ้าไม่ทำจะก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร ก็จะเป็นแรงผลักดันให้มีความมุ่งมั่นทำการงานให้บรรลุตามเป้าหมายได้

2.3 จิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) แนวทางการใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) คือ ควรให้ประชาชนตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ประโยชน์จากงาน อาชีพ หน้าที่ต่อตนเองและส่วนรวม หากไม่ได้ทำตามบทบาทหน้าที่ของตนเองจะก่อให้เกิดผลเสียตามมาอย่างไร ก็จะมี ความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ จดจ่อกับสิ่งที่ต้องทำมากขึ้น

2.4 ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) แนวทางการใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) ควรทบทวนตนเองไม่ว่าจะเป็นการทำงานหรือการกระทำต่าง ๆ ว่าจะเกิดผลอย่างไรบ้าง ผลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี และเป็นเพราะ

สาเหตุอะไร หากเป็นสิ่งที่ดีก็เก็บไว้เป็นแนวทางในครั้งต่อไป หากผลที่เกิดขึ้นไม่ดี ก็ต้องมองหาสาเหตุว่าเป็นเพราะอะไร จะแก้ไขได้หรือไม่อย่างไร หากสามารถแก้ไขได้ก็ทำการแก้ไข แต่หากแก้ไขไม่ได้แล้ว ก็ต้องเก็บไว้เป็นบทเรียนในคราวต่อไปเช่นกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีความรักต่องานและหน้าที่ที่ปฏิบัติ รองลงมาคือการมีความรู้สึกสบายใจในการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีความปรารถนาที่จะทำงานให้สำเร็จอยู่เสมอ ตามลำดับทั้งนี้เนื่องมาจากประชาชนในตำบลคลองน้อยมีความภูมิใจในงานในหน้าที่ของตนเอง การที่รู้สึกดีกับงานหรือสิ่งที่จะต้องทำให้สามารถทำได้อย่างมีความสุข และสิ่งที่ได้ทำไปนั้นก็จะออกมาดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุรศักดิ์ อุดมืองเพีย และ จักรี ศรีจารุเมธิญาณ (2563)** ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตและเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนบ้านสะอาด ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ผลวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านสะอาด ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก 2) ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก 3) ด้านวิริยะ อยู่ใน ระดับมาก 4) ด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก เพราะประชาชนในประเทศไทย มีอิสระในการเลือกอาชีพการงานของตนเองอย่างอิสระ トラบเท่าที่ไม่ขัดต่อ

กฎหมาย ทำให้ในการทำการงานใดๆ หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน ประชาชนในพื้นที่ที่มีอิสระที่จะสามารถเลือกทำในสิ่งที่ตนรักได้อย่างเต็มที่ ไม่ได้เกิดจากการบังคับ หรือทำตามหน้าที่เท่านั้น

1.2 ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติงานสำเร็จตามแผนที่กำหนด รองลงมาคือ การแสวงหาความรู้เมื่อมีเวลาว่าง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การได้ทุ่มเทร่างกาย แรงใจในการปฏิบัติงานเสมอ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อยมีความรักและมีความสุขกับสิ่งที่ทำ ดังนั้นจึงมีความวิริยะ หรือความพยายามทำให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระเจริญบุญทศ และ ลัดดาวัลย์ คงทอง (2562)** ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนโรงเรียนนมหลวงสิริราชภานุราวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนโรงเรียนนมหลวงสิริราชภานุราวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3 โดยส่วนรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.61, S.D. = 0.74$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านฉันทะ (ความพอใจ) ($\bar{X} = 4.04, S.D. = 0.74$) ด้านวิริยะ (ความเพียร) ($\bar{X} = 3.37, S.D. = 0.81$) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) ($\bar{X} = 3.74, S.D. = 0.84$) และด้านวิมังสา (ความรอบคอบ) ($\bar{X} = 3.28, S.D. = 0.92$) ตามลำดับ เพราะเมื่อประชาชนมีความรักในสิ่งที่ทำแล้ว ก็จะมี ความพยายาม เพื่อให้สิ่งที่ทำอยู่นั้นประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการทำงาน หรือการดำเนินชีวิตประจำวันก็ตาม

1.3 ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติงานด้วยความจริงใจเสมอ รองลงมาคือ สามารถปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อถึงเวลา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การตรวจดูความเรียบร้อยของงานที่ปฏิบัติเสมอ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในตำบลคลองน้อยมีความตั้งใจในการทำงานและสิ่งอื่นๆตามหน้าที่ของตนเอง เพราะทราบถึงความสำคัญของงานที่ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สมพร อินทรพาเพียร (2560)** ได้

ศึกษาการปรับใช้หลักอริยบท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาวิจัย พบว่า การปรับใช้หลักอริยบท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 รองลงมา ได้แก่ ด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ตามลำดับ เพราะเมื่อมีความรักในสิ่งที่ทำ มีความเพียรพยายามแล้ว ก็จะก่อให้เกิดความจดจ่อตั้งใจเพื่อให้งานหรือสิ่งที่ทำนั้นบรรลุตามเป้าหมาย

1.4 ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอริยบท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใคร่ครวญถึงผลดี ผลเสียก่อนการทำงาน รองลงมาคือ การมีวิธีเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ถ้าผลของงานไม่ค่อยดีท่านมักจะแก้ไขให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ไป ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อยได้คำนึงถึงผลของการทำงาน มีการใคร่ครวญ มองหาจุดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาเนื่องเพราะว่าได้ทำงานนั้นมาด้วยความรัก ความตั้งใจใส่ใจและพยายาม ก็ย่อมต้องการให้งานนั้นมียุทธผลที่ดีมากยิ่งขึ้น จึงต้องมีการตรวจสอบใคร่ครวญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร อินทรพาเพียร (2560) ได้ศึกษาการปรับใช้หลักอริยบท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาวิจัย พบว่า การปรับใช้หลักอริยบท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 รองลงมา ได้แก่ ด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ตามลำดับ เพราะการทำงานหรือทำสิ่งใดๆ ย่อมมีความคาดหวังถึงความสำเร็จหรือผลที่จะได้รับ เพราะฉะนั้น

ประชาชนจึงต้องมีการใคร่ครวญ เพื่อพิจารณาถึงความสำเร็จ หรือปัญหา ข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการป้องกัน แก้ไข หรือทำให้เปิดผลที่ดีมากยิ่งขึ้น พัฒนากิ่ง ๆ ขึ้นไป

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้**ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น)** ได้แก่ ควรปลูกฝังให้ประชาชนมีความรักในสิ่งที่ทำ ไม่ว่าจะเป็นงานหรือหน้าที่ เมื่อมีความพอใจ มีความรักในสิ่งที่ทำก็จะทำให้มีความตั้งใจกับสิ่งที่ทำ ทำให้งานนั้นออกมาดีไปด้วย **ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น)** คือ ควรให้ประชาชนได้ทำในสิ่งที่ตนเองรัก พอใจหรือมีความรู้สึกร่วมกับสิ่งนั้น รู้ว่าสิ่งที่จะทำมีประโยชน์อย่างไร ถ้าไม่ทำจะก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร ก็จะเป็นแรงผลักดันให้มีความมุ่งมั่นทำการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายได้ **ด้านจิตตะ (การเอาใจใส่ในสิ่งนั้น)** คือ ควรให้ประชาชนตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ประโยชน์จากงาน อาชีพ หน้าที่ต่อตนเองและส่วนรวม หากไม่ได้ทำตามบทบาทหน้าที่ของตนเองจะก่อให้เกิดผลเสียตามมาอย่างไร ก็จะมีผลดีชอบ ความเอาใจใส่จดจ่อกับสิ่งที่ต้องทำมากขึ้น และ**ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น)** คือ ควรทบทวนตนเองไม่ว่าจะเป็นการทำงาน หรือการกระทำต่าง ๆ ใด เกิดผลอย่างไรบ้าง ผลที่เกิดขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี และเป็นเพราะสาเหตุอะไร หากเป็นสิ่งที่ดีก็เก็บไว้เป็นแนวทางในครั้งต่อไป หากผลที่เกิดขึ้นไม่ดี ก็ต้องมองหาสาเหตุว่าเป็นเพราะอะไร จะแก้ไขได้หรือไม่อย่างไร หากสามารถแก้ไขได้ก็ทำการแก้ไข แต่หากแก้ไขไม่ได้แล้ว ก็ต้องเก็บไว้เป็นบทเรียนในคราวต่อไป เช่นกัน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า อิทธิบาททั้ง 4 ข้อนั้น เป็นสิ่งที่เชื่อมโยกัน จะปฏิบัติเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งก็จะไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ที่ต้องเริ่มต้นจากฉันทะนั้น ก็เพราะว่าในการทำกิจการงานใดๆ แล้วนั้น หากเป็นสิ่งที่ใจไม่ชอบไม่รัก ไม่เห็นคุณค่าแล้ว ก็ย่อมที่จะเป็นการฝืนใจ ทำไปอย่างไม่เต็มใจ ก็ย่อมที่จะไม่เกิดผลที่ดีได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระชวลิตวิทย อัครธมโม (เจนดลวการ)** (2563) ได้ศึกษา อิทธิบาทที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ศึกษาความสัมพันธ์ของอิทธิบาท 4 เพื่อความสำเร็จ และ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอิทธิบาทธรรม โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป้นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์อิทธิบาทที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมทั้งสื่อและ สิ่งพิมพ์ชนิดอื่น ๆ ผลการวิจัยพบว่า 1. สารสำคัญของอิทธิบาท 4 นั้นเป้นไปเพื่อความสำเร็จ อันประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ธรรมทั้งสี่ประการนี้เป้นไปเพื่อสมาธิ คือมีใจรัก พากเพียร ใส่ใจจดจ่อ และ ไขปญญาสอบสวน ในการทำสมาธิให้จิตสงบระงับตั้งมั่น เพื่อขจัดอาสวะสู่ความหลุดพ้นมีอิสรภาพ

ทางจิตวิญญาณ โดยมีความสำเร็จทางอภิญญาญาณในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากสมาธิเป็นผลพลอยได้

2. อิทธิบาทเป็นคุณธรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวพันกันและกันในธรรมแต่ละข้อ คือ ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ธรรมทั้ง 4 ประการนี้ต้องหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน จะ ขาดข้อหนึ่งข้อใดไปไม่ได้ เพราะอิทธิบาท 4 นั้นมีความสัมพันธ์กันอยู่ในตัว ไม่เพียงสัมพันธ์กันอยู่ใน ตัวเองเท่านั้น อิทธิบาท 4 ยังสัมพันธ์กันอยู่กับธรรมข้ออื่นอีกด้วยอย่างสมาธิและปธานสังขาร เมื่อ ครบองค์ประกอบตามนี้ จึงจักถือว่าอิทธิบาท 4 เป็นสูตรแห่งความสำเร็จที่ทรงประสิทธิภาพ ตรงตาม เป้าประสงค์ที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในพระไตรปิฎกอย่างแท้จริง

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอิทธิบาท 4 พบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนไม่ประสบความสำเร็จนั้นเกิดจากขาดฉันทะ ขาดวิริยะ ขาดจิตตะ ขาดวิมังสา เมื่อบุคคลขาดอิทธิบาท ข้อหนึ่งข้อใดในธรรมทั้งสี่ประการนี้ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อระบบความเชื่อ ทศนคติ นิสสัย และ พฤติกรรมของเขา ซึ่งชุดความคิดความเชื่อเหล่านี้เองที่ทำให้มนุษยแตกต่างกันระหว่างคนที่ประสบความสำเร็จกับคนที่ไม่ประสบความสำเร็จสาเหตุสำคัญก็มาจากขาดคุณธรรมสู่ความสำเร็จ คือ อิทธิบาท 4 นั้นเอง และสอดคล้องกับ **พระรุ่งตะวัน สวโร (เกษสว่าง). (2560)** ได้ศึกษา การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 กับการบริหารงานของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลกุดจับ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี พบว่า คุณค่าของอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมแห่งความสำเร็จแก่ผู้นำไปปฏิบัติที่ทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากจะเป็นคุณธรรมนำไปสู่ความสำเร็จในการงานแล้ว ยังเป็นอายุวัณณธรรม คือความเป็นเหตุให้คนมีอายุยืนยาวด้วย

นอกจากนั้น อิทธิบาท 4 ยังมีสาระที่เกื้อหนุนการปฏิบัติ เมื่อเกิดฉันทะมีใจรักแล้วก็ให้พากเพียร เมื่อพากเพียรแล้วก็เอาใจใส่เสมอ และเปิดช่องให้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองแนวทางการพัฒนาของผู้นำในเขตตำบลกุดจับ การที่ผู้นำเป็นบุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยคุณสมบัติหรืออุปนิสัยที่ดี เป็นบุคคลที่สร้างความรู้สึกเลื่อมใสศรัทธาสำหรับผู้ตามได้เป็นอย่างดีซึ่งเกิดมาจากปฏิบัติ หรือแนวทางปฏิบัติ ดังนั้น ภาวะผู้นำชุมชน จึงต้องเป็นผู้นำที่สามารถนำได้ใน 4 รูปแบบ คือ นำตน นำคน นำงาน และนำองค์กร นำตน คือ เป็นผู้นำที่สามารถนำตนเองให้รอดจากภัยพิบัติหรืออุปสรรคต่าง ๆ นอกจากจะสามารถพึ่งพาตนเองได้แล้วยังเป็นที่พึ่งพาอาศัยของผู้อื่นได้อีกด้วย เป็นที่เคารพนับถือศรัทธาของผู้อื่นที่อยู่ร่วมภายในองค์กรหรือสังคมนั้น ๆ รวมถึงความสามารถที่จะนำพาเขาเหล่านั้นให้ประสบผลสำเร็จได้ด้วยการนำงานพัฒนาให้บรรลุสู่ความสำเร็จดังที่ทรงต้องได้นั่นเอง

สรุป

จากการศึกษา การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1) ด้านฉันทะ ได้แก่ การปลูกฝังให้ประชาชนมีความรักในการงานหรือหน้าที่ของตนเอง 2) ด้านวิริยะ ได้แก่ สนับสนุนประชาชนได้ทำในสิ่งที่ตนเองรัก พอใจหรือมีความรู้สึกร่วมกับสิ่งนั้น 3) ด้านจิตตะ ได้แก่ ควรสนับสนุนให้ประชาชนตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ประโยชน์จากงานอาชีพ หน้าที่ ที่มีต่อตนเองและส่วนรวม และ 4) ด้านด้านวิมังสา ได้แก่ การทบทวนตนเองอยู่เสมอ ทั้งในส่วนของการทำงาน การดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) หน่วยงานของรัฐ ผู้นำชุมชน ควรส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในทักษะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น จัดงานประกวดพืชผลทางการเกษตร ประกวดการทำอาหารท้องถิ่น เป็นต้น

1.2 ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) หน่วยงานของรัฐ ผู้นำชุมชน ควรส่งเสริมการทำงาน อาชีพ หรือกิจกรรมต่างๆ ของประชาชน เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของงานของตนต่อส่วนรวม

1.3 ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) สถาบันครอบครัว โรงเรียน รวมถึงสถานศึกษา ควรส่งเสริม ให้แนวคิด ความเข้าใจ ปลูกฝังให้ชาวบ้าน เยาวชนมีความใส่ใจ จดจ่อกับงานที่ทำ เพื่อให้งานเหล่านั้นประสบความสำเร็จด้วยดี

1.4 ด้านวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลในสิ่งนั้น) เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชน รวมถึงผู้ใหญ่ในสังคมจะต้องทำตนเป็นแบบอย่างในการตรวจสอบ ไตร่ตรองประเมินผลของงานที่

ทำอย่างตรงไปตรงมา เช่น ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการประเมินโครงการต่าง ๆ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาในการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการประยุกต์ใช้การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ให้กับเยาวชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.3 ควรมีการศึกษาใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.4 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เอกสารอ้างอิง

นิสาร์ตัน ศิลปะเดช. (2542). **ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2550). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

บุญมี วิทยาสิทธิ์. (2560). **การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปิ่นมณี ขวัญเมือง. (2557). **หลักอิทธิบาท 4 : เส้นทางแห่งความสำเร็จ**. วารสารครุศาสตร์
อุตสาหกรรม, ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม – สิงหาคม)

พระครูปลัดเฉลิมพร อภิวิโร. (2564). **การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยใช้หลักอิทธิบาท 4**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระชวลิตวิทย อคฺคมโม (เจนดลวการ). (2563). **อิทธิบาทที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ศึกษาความสัมพันธ์ของอิทธิบาท 4 เพื่อความสำเร็จ และ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอิทธิบาทธรรม**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระไตรปิฎกศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระรุ่งตะวัน สวโร (เกษสว่าง). (2560). **การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 กับการบริหารงานของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลกุดจับ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี**. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเจริญ บุญทศ และ ลัดดาวัลย์ คงทอง. (2562). **การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3**. รายงานการวิจัย. พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมพร อินทรพาเพียร. (2560). **การปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่**. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ อุดเมืองเพีย และ จักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2563). **การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านสะอาด ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำจังหวัดขอนแก่น**. รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน.
- องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย. (2564). **จำนวนประชากรตำบลคลองน้อยสุราษฎร์ธานี**. สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.klongnoi.go.th>
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rdEd. New York.Harper and Row.

ผู้เขียน

พระจิรศักดิ์ จารุณโณ (ทองประดู่)*

สมเกียรติ ตันสกุล

กัณตภณ หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

เลขที่ 128 หมู่ 6 ถนนนครศรีฯ-ร้อนพิบูลย์, ตำบล นาพรุ อำเภอ พระพรหม

นครศรีธรรมราช 80000

E-mail: champ.ckp@gmail.com

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
E-mail : champ.ckp@gmail.com

An application of application of Iddhipadda dhamma Principle in Daily life of
People in Clongnoy Sub-district, Muang district, Surat Thani province